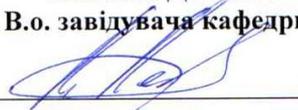

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Центральноукраїнський державний
університет імені Володимира Винниченка**

Факультет права, бізнесу та адміністрування
Кафедра менеджменту та підприємництва

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»
В.о. завідувача кафедри**

О.М. Левченко

« 25 » серпня 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК 10 ВСТУП ДО ФАХУ**

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: **С Соціальні науки, журналістика та інформація**
(шифр, назва галузі)

Спеціальність: **С1 Економіка та міжнародні економічні відносини**
(шифр і назва спеціальності)

Спеціалізація **С1.01 Економіка**

Освітня програма **Економіка**
(назва)

Форма навчання денна
(денна, заочна,)

Робоча програма навчальної дисципліни **Вступ до фаху** розроблена на основі освітньо-професійної програми **Економіка**, навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня **першого (бакалаврського)** за спеціальністю **С1 Економіка та міжнародні економічні відносини**

Розробники: **Бондар Ю.А. – к.е.н., доцент**

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри **Менеджменту та підприємництва**

Протокол від « 25 » серпня 2025 року № 2

Завідувач кафедри **д.екон. н., професор**

(підпис)

Левченко О.М.
(прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни **Вступ до фаху** для здобувачів вищої освіти спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини за першим (бакалаврськими) рівнем вищої освіти. ЦДУ імені В. Винниченка, 2025. 18 с.

© Бондар Ю.А. 2025 рік
© ЦДУ імені В. Винниченка,
2025 рік

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>С Соціальні науки, журналістика та інформація</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (назва)	Спеціальність: <u>С1 Економіка та міжнародні економічні відносини</u> (шифр і назва)	Рік підготовки	
		1-й	-
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		1-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 6	Освітня програма: <u>Економіка</u> (шифр і назва)	20 год.	- год.
		Практичні, семінарські	
	16 год.	- год.	
	Лабораторні		
	- год.	- год.	
	Самостійна робота		
	54 год.	- год.	
	Індивідуальні завдання:		
	- год.		
	Вид контролю:		
залік	-		

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни «Вступ до фаху» для спеціальності «Економіка та міжнародні економічні відносини» полягає в формуванні у здобувачів вищої освіти базових знань про сутність, завдання та особливості професійної діяльності в галузі економічної безпеки, а також розвитку професійного мислення, необхідного для аналізу, оцінки та управління ризиками в умовах сучасного економічного середовища.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої розуміння сутності професії, зокрема ознайомлення із ключовими поняттями, принципами та завданнями економічної безпеки; засвоєння теоретичних знань економічної безпеки, ознайомитися з напрямками діяльності фахівців, набути початкових навичок аналізу ризиків і загроз, а також розробити управлінські рішення для їх нейтралізації.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати**:

- основні поняття, завдання та принципи економіки та економічної безпеки;
- структуру та функції економічних систем та системи економічної безпеки на рівні держави, підприємств та організацій;
- правові основи діяльності у сфері економічної безпеки.

– базові підходи до управління ризиками, планування та реалізації заходів із забезпечення економічної безпеки.

вміти:

- аналізувати загрози та оцінювати ризики для економічної безпеки;
- використовувати інформаційні джерела для збору даних, необхідних для аналізу економічної безпеки;
- приймати обґрунтовані рішення у межах професійної компетенції;
- працювати в команді над вирішенням професійних завдань у сфері економічної безпеки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

Загальні	Спеціальні (фахові)
ЗК1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК4 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	СК1 Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 3 Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

ПРН 14 Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Загальні засади економічного розвитку суспільства

Тема 1. Вступ до спеціальності в контексті дисциплін професійної підготовки.

Підготовка фахівця з економіки.

Загальні вимоги до професійної підготовленості фахівця. Формування професійної компетентності майбутніх економістів. Компоненти та основні критерії фахової підготовки. Об'єкти професійної діяльності фахівця з економіки підприємства. Предмети діяльності економістів підприємств. Первинні посади фахівців з економіки підприємства. Види робіт фахівців з економіки підприємства. Засоби професійної діяльності. Вимоги, що пред'являються до економістів в сучасному суспільстві. Споріднені професії.

Тема 2. Суспільство та економіка.

Сутність понять «суспільство» та «економіка». Основні різновиди економіки та їх характеристика. Співвідношення понять «економіка» і «господарство». Складові економіки: трансформаційна, інформаційна та інституційна. Роль економіста у підвищенні соціально-економічної ефективності функціонування сучасних підприємств. Напрями та цілі соціально-економічної політики. Методика вивчення соціальної економіки. Концепції становлення та розвитку економіки.

Економічні закони, принципи і категорії. Система економічних законів. Методологічні аспекти пізнання, механізму дії та використання економічних законів.

Тема 3. Економічні системи: сутність, види та моделі.

Економічна система, її сутність та основні структурні елементи. Типи економічних систем. Традиційна економіка. Економічна система вільного капіталізму. Командно-адміністративна система. Система змішаної економіки. Перехідні економічні системи, їх зміст та основні риси. Формування інституційних та економічних умов переходу до нової системи господарювання. Криза та розпад командно-адміністративної системи і необхідність переходу економіки постсоціалістичних країн до ринкових відносин. Концепції різноманітності форм переходу різних країн до ринкової економіки.

Тема 4. Економічні потреби, блага, ресурси.

Визначення сутності понять «потреба» і «економічна потреба» та їх основних видів. Економічні блага та їх роль у забезпеченні соціально-економічного розвитку країни. Поняття економічних ресурсів та їх типологізація. Основні учасники економічного процесу. Соціально-економічна ефективність. Ресурси виробництва та їх види. Використання економічних ресурсів. Абсолютна та відносна обмеженість (рідкісність) ресурсів. Межа економічних можливостей.

Тема 5. Власність: сутність та форми. Економічні інтереси.

Власність як економічна категорія. Суб'єкти та об'єкти. Типи, форми і види власності. Основні тенденції розвитку власності на сучасному етапі. Необхідність різноманітних форм власності в ринковій економіці. Трансформація форм власності в Україні. Роздержавлення. Приватизація. Світовий досвід. Сучасний стан відносин власності в Україні. Економічні школи щодо періодизації суспільного розвитку.

Тема 6. Державне управління в окремих сферах суспільного розвитку.

Необхідність і межі державного регулювання ринкової економіки. Держава як суб'єкт економічної системи. Теоретичні погляди на роль держави в економіці та їх еволюція. Економічні функції держави. Форми, методи та інструменти державного регулювання економіки.

Розділ 2. Теоретико – методичні аспекти управління економічною безпекою підприємства

Тема 7. Сутність економічної безпеки підприємства.

Історія і сутність поняття «економічна безпека підприємства». Головна та функціональні цілі економічної безпеки підприємства. Об'єкти і суб'єкти економічної безпеки підприємства. Економічна безпека підприємства як елемент у системі економічної безпеки держави. Складові економічної безпеки підприємства

Тема 8. Основи економічної безпеки підприємства.

Сутність і значення системи економічної безпеки (визначення поняття, основні завдання, ключові принципи) підприємства. Принципи створення та елементи системи економічної безпеки (СЕБ) підприємства, її елементи. Методи та інструменти забезпечення економічної безпеки підприємства (управління ризиками, контроль витрат, розробка антикризових стратегій). Загрози та ризики економічної безпеки підприємства, які впливають на економічну стабільність.

Тема 9. Управління системою фінансово-економічної безпеки підприємства.

Характеристика системи фінансово-економічної безпеки підприємства. Цілі, завдання та функції системи фінансово - економічної безпеки підприємства. Економічні підходи до забезпечення економічної безпеки підприємства. Система управління економічною безпекою підприємства. Алгоритм управління економічною безпекою підприємства. Управління персоналом і кадрова безпека: забезпечення кваліфікованого персоналу, профілактика корупційних ризиків, мотивація співробітників.

Тема 10. Функціональні механізми зміцнення економічної безпеки підприємства.

Механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки. Етапи реалізації організаційно-економічного механізму забезпечення стійкої фінансово-економічної безпеки підприємства Роль держави в забезпеченні економічної безпеки: нормативно-правове регулювання та підтримка бізнесу. Стратегія забезпечення безпеки.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб.	інд.	СРС		л	п	лаб.	інд.	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Розділ 1. Загальні засади економічного розвитку суспільства													
Тема 1. Вступ до спеціальності в контексті дисциплін професійної підготовки. Підготовка фахівця з економіки	10	2	1				6						
Тема 2. Суспільство та економіка	10	2	1				6						
Тема 3. Економічні системи: сутність, види та моделі	9	2	2				5						
Тема 4. Економічні потреби, блага, ресурси	9	2	2				5						
Тема 5. Власність: сутність та форми. Економічні інтереси менеджера	9	2	2				5						
Тема 6. Державне управління в окремих сферах суспільного розвитку	9	2	2				5						
Разом за Розділом 1	50	12	10				32						
Розділ 2. Теоретико – методичні аспекти управління економічною безпекою підприємства													
Тема 7. Сутність економічної безпеки підприємства	9	2	1				6						
Тема 8. Основи економічної безпеки підприємства	9	2	1				6						
Тема 9. Управління системою фінансово-економічної безпеки підприємства	9	2	2				5						
Тема 10. Функціональні механізми зміцнення економічної безпеки підприємства	8	2	2				5						
Разом за Розділом 2	40	8	6				22						
Усього годин	90	20	16				54						

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ до спеціальності в контексті дисциплін професійної підготовки. Підготовка фахівця з економіки.	2
2	Тема 2. Суспільство та економіка	2
3	Тема 3. Економічні системи: сутність, види та моделі.	2
4	Тема 4. Економічні потреби, блага, ресурси.	2
5	Тема 5. Власність: сутність та форми. Економічні інтереси.	2
6	Тема 6. Державне управління в окремих сферах суспільного розвитку.	2
7	Тема 7. Сутність економічної безпеки підприємства.	2
8	Тема 8. Основи економічної безпеки підприємства.	2
9	Тема 9. Управління системою фінансово-економічної безпеки підприємства.	2
10	Тема 10. Функціональні механізми зміцнення економічної безпеки підприємства.	2
	Разом	20

4.1.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

4.2.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ до спеціальності в контексті дисциплін професійної підготовки. Підготовка фахівця з економіки.	1
2	Суспільство та економіка	1
3	Економічні системи: сутність, види та моделі.	2
4	Економічні потреби, блага, ресурси.	2
5	Власність: сутність та форми. Економічні інтереси.	2
6	Державне управління в окремих сферах суспільного розвитку.	2
7	Сутність економічної безпеки підприємства.	1
8	Основи економічної безпеки підприємства.	1
9	Управління системою фінансово-економічної безпеки підприємства.	2
10	Функціональні механізми зміцнення економічної безпеки підприємства.	2
	Разом	16

4.2.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		

4.3. Теми лабораторних занять
4.3.1 денна форма навчання
(не передбачено навчальним планом)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
	Разом	

4.3.2 заочна форма навчання
(не передбачено навчальним планом)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
	Разом	

4.4. Завдання для самостійної роботи
4.4.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1 Вступ до спеціальності в контексті дисциплін професійної підготовки. Підготовка фахівця з економіки. Проаналізувати освітню програму спеціальності та визначити ключові професійні компетентності економіста. Скласти схему взаємозв'язку професійних дисциплін (мікроекономіка, фінанси, менеджмент, маркетинг тощо). Підготувати есе на тему: «Роль економіста в сучасному бізнес-середовищі». Дослідити вимоги роботодавців до економістів (на основі 3–5 вакансій) та зробити висновки щодо необхідних навичок.	6
2	Тема 2 Суспільство та економіка Розкрити взаємозв'язок економіки та соціальної структури суспільства. Проаналізувати вплив економічних криз на соціальний розвиток держави (на прикладі конкретної країни). Побудувати структурну схему економічної системи суспільства. Підготувати доповідь про роль економіки у формуванні рівня життя населення.	6
3	Тема 3 Економічні системи: сутність, види та моделі. Охарактеризувати традиційну, ринкову, командну та змішану економічні системи. Провести порівняльний аналіз ринкової та командної економіки (у формі таблиці). Дослідити модель економічної системи однієї з країн (США, Німеччина, Китай тощо). Пояснити роль держави в змішаній економічній системі.	5
4	Тема 4 Економічні потреби, блага, ресурси. Розкрити класифікацію економічних потреб та благ. Проаналізувати проблему обмеженості ресурсів і необхідність вибору. Навести приклади взаємозамінних і взаємодоповнюючих благ. Скласти схему кругообігу ресурсів і благ в економіці.	5
5	Тема 5 Власність: сутність та форми. Економічні інтереси.	5

	<p>Охарактеризувати форми власності в сучасній економіці. Пояснити взаємозв'язок власності та економічних інтересів суб'єктів господарювання. Проаналізувати вплив форми власності на ефективність діяльності підприємства. Підготувати приклади реалізації корпоративної та державної власності в Україні.</p>	
6	<p>Тема 6 Державне управління в окремих сферах суспільного розвитку. Визначити основні функції держави в економіці. Проаналізувати механізми державного регулювання окремої сфери (освіта, охорона здоров'я, енергетика тощо). Оцінити ефективність державної економічної політики на сучасному етапі. Підготувати презентацію про інструменти фіскальної та монетарної політики.</p>	5
7	<p>Тема 7 Сутність економічної безпеки підприємства. Розкрити поняття та складові економічної безпеки підприємства. Визначити основні внутрішні та зовнішні загрози економічній безпеці. Проаналізувати взаємозв'язок економічної безпеки та фінансової стійкості підприємства. Підготувати приклад оцінки рівня економічної безпеки підприємства.</p>	6
8	<p>Тема 8 Основи економічної безпеки підприємства. Охарактеризувати принципи формування системи економічної безпеки підприємства. Дослідити етапи побудови системи захисту економічних інтересів підприємства. Проаналізувати роль інформаційної безпеки в загальній системі економічної безпеки. Скласти алгоритм діагностики економічної безпеки підприємства.</p>	6
9	<p>Тема 9 Управління системою фінансово-економічної безпеки підприємства. Визначити структуру системи фінансово-економічної безпеки. Описати методи оцінки фінансових ризиків підприємства. Проаналізувати роль бюджетування та контролінгу у забезпеченні фінансової безпеки. Розробити приклад заходів щодо мінімізації фінансових ризиків.</p>	5
10	<p>Тема 10 Функціональні механізми зміцнення економічної безпеки підприємства. Охарактеризувати механізми фінансової, кадрової та інноваційної безпеки. Розробити комплекс заходів щодо підвищення конкурентоспроможності підприємства. Проаналізувати вплив цифровізації на рівень економічної безпеки. Запропонувати модель моніторингу економічної безпеки підприємства.</p>	5
	Разом	54

4.4.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		

4.5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання (навчальним планом не передбачено)

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп'ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод, проєктний метод тощо).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проєктно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування);
- практичні методи (вправи; практичні завдання).

2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти.

Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- залік;
- тестові завдання;
- реферати/ доповіді / есе;
- ситуаційні завдання;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- презентації здобувачів освіти та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. *Завданням поточного контролю* є перевірка розуміння та засвоєння навчального матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є активність роботи на заняттях; виконання ситуаційних завдань, завдань для самостійної роботи, тестових завдань, рефератів / доповідей. Оцінюванню можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і

виступах на практичних заняттях; активність при обговоренні питань практичного заняття; результати тестування, презентації доповідей тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Критерії оцінювання виконання практичної роботи

Оцінювання виконання практичних завдань є основним видом поточного контролю, який дозволяє оцінити набуті програмні результати навчання з розрахунку економічних показників та планування діяльності підприємства:

<i>Кількість балів</i>	<i>Рівень виконання завдань</i>	<i>Критеріальні вимоги до оцінювання</i>
4-5	<i>Високий</i>	Студент демонструє глибоку, змістовні теоретичні знання, повністю виконав розрахунки, обґрунтував вибір методики, зробив змістовні економічні висновки. Робота оформлена охайно.
3	<i>Достатній</i>	Студент вільно володіє теоретичним матеріалом, самостійно виконує практичні завдання в повному обсязі з дотриманням необхідної послідовності. Правильно і самостійно робить висновок.
2	<i>Середній</i>	Студент в основному опанував теоретичний матеріал, практичні завдання виконує за зразком або з допомогою викладача, результат роботи студента дає можливість зробити правильні висновки або їх частину, під час виконання роботи допущені помилки.
1	<i>Базовий</i>	Студент не опанував теоретичну частину теми, демонструє вміння виконувати частину практичної роботи і лише з допомогою викладача, порушує послідовність виконання роботи, не робить самостійно висновки за отриманими результатами.

Критерії поточного контролю у формі тестування

<i>Відношення кількості набраних балів до максимально можливої, %</i>	<i>90-100</i>	<i>60-89</i>	<i>Менше 60</i>
Кількість балів	2-3	1	0

Критерії оцінювання самостійної роботи

Самостійна робота є вагомою складовою опанування дисципліни «Вступ до фаху». Самостійна робота оцінюється за результатами підготовки до аудиторних занять, опрацювання теоретичного матеріалу, що не виноситься на лекції, та виконання індивідуальних позааудиторних завдань.

<i>Кількість балів</i>	<i>Рівень виконання завдань</i>	<i>Критеріальні вимоги до оцінювання</i>
4-5	<i>Високий</i>	Студент вчасно опрацював основну та додаткову літературу; підготував необхідні вихідні дані для практичного заняття; надав розгорнуті відповіді на контрольні питання для самоперевірки; правильно розв'язав запропоновані практичні завдання.
3	<i>Достатній</i>	Самостійна робота виконана в повному обсязі, але без використання додаткових джерел; відповіді на питання

		правильні, але мають реферативний характер; підготовлено необхідну базу для виконання практичної частини; практичні завдання розв'язані правильно.
2	<i>Середній</i>	Робота виконана не в повному обсязі; студент володіє лише базовим матеріалом лекцій; у підготовці до практичної роботи допущені помилки, що потребують значного корегування викладачем.
1	<i>Базовий</i>	Робота виконана формально або фрагментарно; відсутнє розуміння зв'язку між теоретичним матеріалом та практичними завданнями.

Додаткові бали набираються здобувачем за участь у науково-дослідній роботі: підготовка публікацій і виступ на конференції – по 5 балів.

Підсумковий контроль знань здобувачів з дисципліни проводиться за результатами рейтингової оцінки за увесь період вивчення даної дисципліни у формі заліку.

Для розрахунку рейтингової підсумкової оцінки використовується єдина бальна система оцінювання академічної успішності здобувачів з обов'язковим переведенням оцінок до національної шкали та шкали ECTS.

Семестровий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу виключно на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних заняттях. Семестровий залік планується при відсутності модульного контролю та екзамену і не передбачає обов'язкову присутність студентів.

ЗАЛІК являє собою одну з основних форм перевірки знань студентів, яка передбачає альтернативну оцінку та відповідно бінарну оцінку: «зараховано» або «не зараховано».

«ЗАРАХОВАНО» ставиться в тому випадку, якщо студент виконував завдання, давав вірні відповіді на протязі всього семестру, а також засвоїв навчальний матеріал курсу.

«НЕ ЗАРАХОВАНО» ставиться в тому випадку, якщо студент не виконував завдання, не давав вірні відповіді на запитання викладача, а також не засвоїв навчальний матеріал курсу за навчальний семестр.

Важливим завданням для викладача є визначення ступеня правильності виконання завдання, при якому може бути виставлено залік. Тому викладач чітко визначає критерії і доводить їх до відома студентів.

Залік розрахований, перш за все, для оцінки виконання завдань практичного характеру. Тому він використовується для врахування факту здачі певних тем курсу, практичних робіт, якщо такі передбачені навчальним планом.

4.8. Визнання результатів неформальної та/або інформальної освіти

У разі, якщо здобувач подав декларацію про визнання результатів неформального та /або інформального навчання стосовно певного освітнього компонента ОП, оцінювання відбувається відповідно до Порядку визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в Центральнотрадянському державному університеті імені Володимира Винниченка (затвердженого вченою радою університету, протокол № 9 від 26 грудня 2022 р.) (<https://shorturl.cusu.edu.ua/6h>).

Результати навчання та компетентності, що можуть бути визнані в межах цього освітнього компонента, можна досягати та здобувати в системі неформальної освіти під час участі в тренінгах, майстер-класах, семінарах, вебінарах, дистанційних курсах, стажуваннях тощо, що підтверджено відповідним документом (дипломом, сертифікатом, свідоцтвом под.). – пункти 1.5, 1.6, 1.9, 1.10 названого Порядку.

Успішне завершення онлайн-курсу на одній з рекомендованих освітніх платформ (Coursera, edX, Prometheus, DataCamp тощо), тематика якого відповідає змісту дисципліни. Вимоги до підтвердження: Надається сертифікат, в якому чітко зазначено ПІБ здобувача вищої освіти, назва курсу, його обсяг та дата завершення. Зараховуються лише ті курси, що були пройдені в період вивчення дисципліни (в поточному семестрі).

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Види робіт	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	Заг. сума балів
ПЗ	5	5	5	5	5	5	5	5	40
T	3	3	3	3	2	2	2	2	20
CP	5	5	5	5	5	5	5	5	40
Разом	13	13	13	13	12	12	12	12	100

*Умовні позначення:

ПЗ – Практичні завдання

T – Тестові завдання

CP – Самостійна робота

Підсумкова оцінка (за 100-бальною шкалою) підлягає переведенню у відповідні оцінки ЄCTS (за шкалою) та залежно від форми підсумкового контролю – у чотирибальну систему оцінювання.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	не зараховано
1-34	незадовільно	не зараховано

4.10. Перелік програмових питань для самоконтролю:

1. Економічні потреби і інтереси, їх роль у розвитку економіки. Економічний закон зростання потреб
2. Формаційний та цивілізаційний підходи до періодизації суспільного розвитку.
3. Економічна система та її типи.
4. Криза адміністративно-командної системи і перехід до ринку.
5. Власність, її сутність, форми і місце в економічній системі.
6. Місце людини в економічній системі.
7. Економічні інтереси: сутність, суб'єкти, класифікація.
8. Суть та структура суспільного виробництва.
9. Основні фактори суспільного виробництва та їхній взаємозв'язок.
10. Товарне виробництво, умови та причини його виникнення.
11. Проста та розвинена форми товарного виробництва, їхні спільні риси та відмінності.
12. Економічна ефективність використання ресурсів та її показники.
13. Основні напрями формування сучасних ринкових відносин.
14. Особливості формування прибутку суб'єктів господарювання різних форм власності.
15. Формування державного й ринкового механізмів регулювання економіки.
16. Державне регулювання економіки, його цілі, функції, об'єкти. Роль держави у розвитку підприємництва
17. Основні напрями соціальної політики держави щодо економічно активного населення
18. Види політики держави, їх цілі, принципи формування, інструменти реалізації

19. Власність як економічна категорія Суб'єкти й об'єкти Типи, форми та види власності.
20. Основні тенденції розвитку власності на сучасному етапі. Необхідність різноманітних форм власності в ринковій економіці.
21. Економічна безпека підприємства як елемент у системі економічної безпеки держави
22. Формування структури рівнів управління захистом підприємницької діяльності.
23. Система економічного захисту підприємства: сутність та значення.
24. Система заходів забезпечення безпеки підприємства.
25. Характеристика загроз зовнішнього середовища, їх вплив на систему безпеки підприємства.
26. Внутрішнє середовище підприємства, як основа протидії загрозам.
27. Концепції комплексної безпеки підприємства, порядок та правила їх розробки.
28. Особливості врахування ризиків, загроз, небезпек при проектуванні систем безпеки.
- 29.
30. Методики оцінки економічної безпеки підприємства.
31. Людський фактор у системі захисту персоналу.
32. Характеристика системи економічної безпеки підприємства
33. Принципи створення та елементи системи економічної безпеки (СЕБ) підприємства, її елементи.
34. Служба безпеки: цілі, задачі, структура, напрями діяльності
35. Методи та підходи до оцінювання рівня економічної безпеки підприємства.
36. Організація управління системою фінансово-економічної безпеки підприємства.
37. Положення про підрозділи служби безпеки підприємства.
38. Особливості розробки системи фінансово-економічної безпеки корпорацій..
39. Охарактеризуйте формування органів і механізмів забезпечення економічної безпеки підприємства.
40. Організація і забезпечення охорони об'єктів підприємства, матеріальних цінностей і засобів.
41. Організаційне супроводження механізму економічної безпеки суб'єкта підприємництва.

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендовані джерела

Основна література

1. Дикань В. Л., Каличева Н. Є., Обруч Г. В. Вступ до фаху: Конспект лекцій. Харків: УкрДУЗТ, 2021. Ч. 1. 55 с.
2. Іванова Н.С. Економічна безпека : навч. посібник. / укл. Н.С. Іванова / Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. маркетингу, менеджменту та публ. адміністрування. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2020. 139 с.
3. Галушка З. І., Поченчук Г. М. Економіка: теорія і практика. Підручник. Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2020. 232 с.
4. Приходько Д. О. Сертифікований дистанційний курс «Вступ до фаху «051 – Економіка»», що рекомендовано до навчального процесу в університеті. ХНАДУ, ЛІТОС. Харків, 2018. URL: <https://cutt.ly/8yhTLLI>
5. Ситник Г.В., Блакита Г.В., Гуляєва Н.М. Економічна безпека підприємництва в Україні. КНЕУ. 2020. 284с.
6. Мельник С.І. Управління фінансовою безпекою підприємств: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: «Растр-7», 2020. 384 с.
7. Меліхова Т.О. Економічна безпека підприємства: формування, контроль, ефективність: монографія. 2018. 632с.
8. Шевченко Л.С. Економічна теорія: навчальний посібник. Вид-во «Право», 2019, 268с.
9. Єщенко П.С., Паякін Ю.І. Сучасна економіка: навч. посіб. Київ: Вища шк., 2017. 400 с.
10. Ярмач О. В. Економічна безпека підприємства: навчально-методичний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та

поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-економіка». Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 92с.

Допоміжна література

1. Андрійів Н. М. Економічна безпека підприємства в умовах цифровізації ринку праці: теоретичні та практичні аспекти : монографія. Львів : Растр-7, 2023. 320 с
2. Бондар Ю.А., Дорошенко Т.М. Економічна безпека підприємства як фактор забезпечення ефективності зовнішньоекономічної діяльності. Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. 2022. №1 (78), С. 70-82.
3. Бондар Ю.А. Дослідження категорії «конкурентоспроможність товарів та послуг». Науковий вісник Льотної академії. Серія: Економіка, менеджмент та право: збірник наукових праць. гол. ред. М.С. Письменна. Кропивницький: ЛА НАУ, 2023. Вип. 8 С. 13-22.
4. Бондар Ю.А., Пісарєва О.В. Дослідження категорії «конкурентоспроможність товарів та послуг». Науковий вісник Льотної академії. Серія: Економіка, менеджмент та право: збірник наукових праць. гол. ред. М.С. Письменна. Кропивницький: ЛА НАУ, 2023. Вип. 8 С. 22-29.
5. Бондар Ю.А., Дейнека В.С. Стратегії розвитку підприємства: значення, види, особливості. Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. 2023. № 3(84). С.77-88 DOI 10.31375/2226-1915-2023-3-77-88
6. Гуцалюк О.М., Бондар Ю.А., Томарева-Патлахова В.В. Соціально-економічна безпека персоналу в системі формування та розвитку кадрового потенціалу підприємства. Науковий вісник Сіверщини. Серія: Освіта. Соціальні та поведінкові науки. 2024. С. 83-102 DOI 10.32755/sjeducation.2024.01.083
7. Кондрацька Н.М. Конспект лекцій з дисципліни «Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки підприємства». Рівне : НУВГП, 2018. 40 с.
8. Марченко О. С. Економічна безпека підприємства : навч. посіб. / О. С. Марченко; М-во освіти та науки України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. екон. теорії. Харків : Право, 2022. 246 с.
9. Основи економічної теорії: Підручник / За ред. акад. НАН України А.А.Чухна. Київ: Вища шк., 2019. 250 с.
10. Соломіна Г.В. Забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємництва: навчальний посібник. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2018. 234 с.
11. Hutsaliuk O.M., Bondar Yu.A., Havrylova N.V., Kovalenko-Marchenkova Ye.V. Determination of directions of improvement the organizational and economic mechanism of diversification of used resources and management of products management. Collection of scientific works «Economic innovations». Odessa. Vol. 23, Issue 1(78). 2021. pp. 75-84

Нормативні документи

1. Господарський кодекс України: від 16 січня 2003 року № 436-IV // База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Закон України «Про захист іноземних інвестицій на Україні»: від 10 вересня 1991 року № 1540а-ХІІ // База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1540%D0%B0-12>.
3. Закон України «Про захист економічної конкуренції»: від 11 січня 2001 року № 2210-ІІІ // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>.
4. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність»: від 16 квітня 1991 року № 959-ХІІ // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.
5. Закон України «Про інвестиційну діяльність»: від 18 вересня 1991 року № 1560-ХІІ // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.

6. Закон України «Про режим іноземного інвестування»: від 19 березня 1996 року № 93/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80>.
7. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій: Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23 лютого 1998 року № 22 // База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98>.
8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 року № 73 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
9. Податковий кодекс України: від 2 грудня 2010 року № 2755-VI // База даних Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
10. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації: Наказ Міністерства фінансів України, Фонду державного майна України від 26 січня 2001 року № 49/121 // База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>.
11. Положення про реєстр неплатоспроможних підприємств та організацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 листопада 1996 року № 1403 // База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1403-96-%D0%BF>.
12. Цивільний Кодекс України: від 16 січня 2003 року № 435-IV // База даних Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

5.2. Методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій.
2. Завдання для практичних занять.
3. Завдання для самостійної роботи.
4. Тестові завдання.

5.3. Інформаційні ресурси

1. Інтернет-портал для управлінців Менеджмент.com.ua URL: <http://www.management.com.ua/hrm/motivation.php>.
2. Законодавство України. Верховна рада України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws>
3. Заєць В. Характер перехідних процесів до економіки знань. *Економіка України*. 2019. № 4, 5. С. 78-87.
4. Сайт електронної бібліотеки. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text-2031.html>
5. Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва: URL: <http://www.dkrp.gov.ua/control/uk/index>
6. Державна служба статистики України: URL: www.ukrstat.gov.ua
7. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського: URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського: наукові ресурси. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/1539>

5.4 Програмне забезпечення навчальної дисципліни

1. Загальне програмне забезпечення, до якого входить пакет програмних продуктів Microsoft Office
  - Microsoft PowerPoint;
  - Microsoft Word;
  - Microsoft Excel.
2. Глобальна мережа Internet.

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту» <https://surl.li/ndlyuj>, «Про вищу освіту» <https://surl.li/kxdrva>, «Про наукову і науково-технічну діяльність» <https://surl.cc/vgflod>, «Про видавничу справу» <https://surl.lu/qdwepp>, з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №6 від 22.11.2022, №7 від 05.02.2024; №13 від 28.04.2025) <https://surl.li/fxvucc>.

Етичні вимоги: Самостійне виконання навчальних завдань (контрольних робіт, тестів, курсових та дипломних проектів), надання достовірної інформації про результати власної діяльності, використання належних посилань на джерела інформації.

Використання технологій штучного інтелекту: Освітня політика допускає використання інструментів ШІ (ChatGPT, Gemini, Claude тощо) виключно як допоміжних засобів для пошуку ідей або структурування матеріалу; організації самостійного навчання, розвитку навичок письма, вдосконалення стилю висловлювання та розширення лексичного запасу; створення мультимедійних матеріалів (презентацій, відео, зображень та ін.); аналізу великих обсягів даних у власних дослідженнях та інш.

Забороняється: Повне або часткове генерування тексту роботи ШІ та подання його як власного результату; використання будь-яких генеративних ШІ-інструментів під час складання модульних тестів.

Вимога: У разі використання інструментів ШІ здобувач зобов'язаний зазначити назву інструменту та обсяг його використання у списку використаних джерел або у дисклеймері до роботи.

Відповідальність: Здобувач вищої освіти (або команда) несе повну відповідальність за перевірку фактів, коректність, логіку та автентичність фінального продукту. «Галюцинації» ШІ або його помилки, присутні у зданій роботі, будуть вважатися помилками здобувача вищої освіти.

Примітки:

- 1. Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом закладу вищої освіти і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролю.*
- 2. Розробляється викладачем. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри і затверджується завідувачем кафедри.*
- 3. Формат бланка – А4 (210 297 мм).*